

יהדות באהבה

נכון לעכשיו

"קול ענות אני שומע" ותיקונו

בשיא מעמד הר סיני, כאשר משה רבינו יורד מן ההר ושני לוחות אבנים בידו, נשמעים במחנה ישראל קולות לא נעימים, כדברי יהושע למשה רבינו ע"ה "קול מלחמה במחנה, ויאמר אין קול ענות גבורה ואין קול ענות חלושה, קול ענות אני שומע" (שמות לב יז-יח). רש"י מפרש: קול חרופין וגדופין המענין את נפש השומע. קולות המעידים על משבר רוחני ומוסרי שהעם היה שרוי בו למרות מעמד הר סיני. דבר שגרם לשבירת הלוחות על ידי משה ככתוב "ויחר אף משה וישלך מידו את הלוחות וישבר אותם תחת ההר" (שם ט).

אבל למרות הכול משה אינו מתייאש אלא מבקש רחמים על ישראל ומוכן אפילו שיימחק שמו מן התורה ככתוב "ועתה אם תשא חטאתם, ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת" (שם לב). והקב"ה מתפייס באומרו, "לך עלה מזה אתה והעם אשר העלית מארץ מצרים אל הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר לזרעך נתתי את הארץ הזאת" (לג, טו).

נכון לעכשיו, דורנו זוכה סוף סוף, אחרי אלפי שנים, לעלות לארץ ישראל, והשבועה של ה' יתברך לאבות מתקיימת לנגד עינינו. לכאורה שיא שכל הדורות ציפו לו. אבל אנו שומעים, בפרט בימים אלו ימים שלפני בחירות, "קול ענות", קולות של חרופין וגידופין, קולות לא נעימים, קולות שמענים את הנפש, קולות של שנאה למנהיגים, לזרמים ולמפלגות. כואב הלב. וכמו במשפחה שבה ישנם קולות לא נעימים איש לרעהו, הדבר פוגע בנפשם של בני המשפחה ופוגם במקלל עצמו, כך בעם ישראל. אבל אין לנו להתייאש, אדרבא, צריך לבקש רחמים על ישראל כולו, שיחשבו טוב איש על רעהו וגם כאשר אין ביניהם הסכמה, ולאהוב את ישראל כולם. שנזכה ללכת בדרך ה' "הבוחר בעמו ישראל באהבה", ומתוך כך נזכה לגאולה שלמה.

מהמצפה לישועה

זר הנחן ב'אן

2 בין הכרובים לחטא העגל
// הרב און טרבלסי
מי הזיז את העכבר שלי?
// הרב ראובן פיירמן

3 השלום - תנאי להשראת השכינה
אורות הרב קוק // הרב יורם אליהו
"ויתן על פניו מסוה" ממשנת הרצ"ה // הרב דוד לנדאו

4 על אהבה וחושך
בשביל הנשמה // הרב ליאור לביא

5 לעשות כמעשה אליהו
סדרת גמרא באמונה // נתן קוטלר
סחרור טבעי
לב הפרשה // הרב חגי לונדין

6 התפתחות אישית תוך כדי
התפתחות זוגית
זוגיות // אסתר אברהמי

8 שנה לקורונה
// הרב שלמה אבינר

לרב דני שרחתון והמשפחה
הננו משתתפים בצערכם על מות האחות
מוריה ע"ה

אשר זכתה והתקיים בה מאמר חז"ל "בשעת פטירתו של אדם אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות אלא תורה ומעשים טובים בלבד"

בנחמת ציון וירושלים תנוחומו

דב ביגון ובית מכון מאיר

בין הכרובים לחטא העגל

בחרו בכוונה בצורת השור ולא בהם. השור הוא בהמת החרישה של השדה, לכן הוא מבטא את ההנהגה הטבעית. ואדם ונשר מבטאים את ההנהגה שמעל לטבע, ההנהגה הנסית. ההנהגה הטבעית מושפעת מפעולות הצד הטבעי שבאדם פעולות הגוף, שהן מעשי המצוות. "פני השור מכוון כנגד השלמות המושפעת מהמצוות המעשיות"¹. אך ההנהגה הנסית מושפעת מפעולות הצד הלא טבעי שבאדם, שזו הנשמה שאינה טבעית. ופעולת הנשמה היא עבודת הלב, שהאדם יקשר את רצונו ולבו למצוות שהוא מקיים. יוצא שאם ישראל יקיימו מצוות בצורה מכנית בלי כוונת הלב, הם יונהגו בהנהגה טבעית. וכאשר יחברו את לבם ורצונם למעשיהם, יונהגו בהנהגה נסית. לפי זה מבאר הרב זצ"ל את שורש חטא העגל. הסיבה שעמ"י בחרו בשור היא משום שרצו להקל על עצמם בעבודתם. הרב כתב שעול עבודת הלב היא הקשה מכל העבודות, ו"על כן בחרו בפני שור כדי שהלב לא יהיה צריך להתקשר". לעבוד את ה' במעשים בלבד זה יחסית קל, כי לא מתרחש שינוי אמיתי בנפש האדם. וזה בדיוק מה שה' אינו רוצה. את כוונת הלב והחיבור של הרצון למעשים דורש ה'. "דע את אלוהי אביך ועבדהו בנפש חפצה כי כל לבבות דורש ה"².

לכן הכרובים בדמות נשר ואדם הם אלוהי זהב שמכוונים נכון את ישראל, כי הם שואבים את כל קומת האדם לעבודת ה'. אך אלוהי הזהב של העגל בונים רק את הישרות המעשית, ואילו עיקר האדם שזה רצונו ולבו, נשארים בחוץ. בבחירת החיה של השור מהמרכבה ולא חיה אחרת, נחשף שיש בישראל כוח שמונע ומעכב את ההימשכות של כל האישיות אחר עבודת ה'. לכן השלכותיו של חטא העגל קשות ומשליכות לדורות. וכפי שמביא רש"י על הפסוק וביום פקדי ופקדתי "שאינו פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפירעון עוון העגל". כי זה חיסרון פנימי שמלווה את האומה הישראלית לדורותיה. ותיקונו הוא איטי ובהדרגה עד שיושלם ויתוקן הכול ויחזור ישראל למעלתם הראויה להם. שכל האישיות והחיים מחוברים לדבר ה' ברצון ובאהבה, כמו שמרמזים הכרובים שבקודש הקודשים.

1. שמו"ר מב
2. עין איה ברכות אה
3. דברי הימים כח, ט

הכלי הקדוש במשכן הוא הארון. בתוכו מונחים הלוחות ועליו הכרובים, שמביניהם יוצא קול ה' לדבר עם משה. הכרובים הם צורה עשויה מזהב כמו העגל, ואם כן מדוע הם בקודש הקודשים ואילו העגל הוא חטא? הרמב"ן, בבאורו לחטא העגל, כותב שפשט הפסוקים מורה שישאל לא עבדו ע"ז. "לא ביקשו העגל להיות להם לאל ממית ומחיה... אלא אמרו נעשה לנו משה אחר שירה הדרך לפנינו". ישראל חיפשו מתווך אחר במקום משה, שימלא את חסרונם של משה ויחבר אותם לעבודת ה'. ריה"ל בכוזרי מוסיף שבני ישראל חיכו שמשה יוריד מהר סיני ארון שיוכלו לכוון כנגדו את עבודת ה'. הארון היה צריך להיות האמצעי שיחבר את האינסוף האלוהי לעולם הסופי המוגבל. וכשמשה איחר לרדת עשו מדעתם צורה שתחליף את הארון עם הכרובים והיא העגל. החטא בעשיית העגל היה מה שעשו מדעתם צורה בלי ש-ה' ציווה אותם. **הורדת האינסוף והתחברותו אלינו דורשת סדר מדויק**. כשהאדם שהבנתו צרה יוצר את הבסיס הגשמי להחיל עליו את נשמת אלוהי עולם, זה מקטין ומעוות אותה. רק המחשבה האלוהית האינסופית יודעת לעצב במדויק את הסדרים הגשמיים כך שתוכל לחול עליהם כראוי.

לפי זה ננסה להבין מדוע ישראל בחרו דווקא בצורה של עגל, ומה שלילי בה לעומת הכרובים שהם אמצעי ראוי לעבודת ה'. כשעוסקים בחטאי ישראל צריך לעשות זאת בזהירות. נצמד בעקבות דברי הרב קוק זצ"ל (פנקסים חלק ה אות נט) כדי לבאר מעט מהדברים.

בהר סיני נפתחו השמיים וישראל ראו מראות אלוהים, וביניהם את המרכבה העליונה. בספר יחזקאל מבואר שבמרכבה ארבע חיות: אריה, נשר, שור ואדם. אריה - מלך החיות, נשר - מלך העופות, שור - מלך הבהמות, ואדם - מלך הבריאה. חז"ל מלמדים שראיית המרכבה היא שהביאה לחטא העגל. המדרש³ אומר שהקב"ה ידע שכאשר הוא יראה לישראל את חיות המרכבה הם "מתבוננים בו ושומטים אחד מהם, ומכעיסים אותי בו, שנאמר וימירו את כבודם בתבנית שור". כלומר המקור לעגל הוא צורת השור שראו ישראל במרכבה האלוהית ועשו את העגל בדמותו.

גם הכרובים עשויים בצורת חיות מהמרכבה, אך חיות אחרות. מסביר הרב שהכרובים עשויים מאדם ונשר. פניהם כפני אדם וכנפיהם של נשר, אך ישראל

הרב ראובן פיירמן

והשיעור הופנם - הם מיד נעלמים: השכן עובר דירה, הילד הופך לחבר והפטרייה מתרפאת מאליה, בלי משחות ותרופות פלא.

שנתיים שלמות העכבר גר איתנו ככן בית כי לא הצלחנו לתפוס אותו. הוא כרסם את חוטי החשמל של המדיח, קלקל אוכל, עשה חור בוילון ועוד. מה לא עשינו כדי ללכוד אותו?! הוא היה גאון. מי עוד היה מסוגל לאכול את הגבינה ולהשאיר אותה שלמה, כלומר להגיע אליה בלי להפעיל את הקפיץ של המלכודת? כל לילה היינו משחילים על הו של המלכודת נקניקיות, שוקולד, במבה, ופינוקים אחרים, ובבוקר היינו מוצאים את המלכודת ריקה מאוכל אך פתוחה. איך הוא עושה את זה? בעינייה הציעו להשתמש במלכודת דבק אמריקאית אך גם שם הוא אכל את הפיתיון בלי להידבק...

וכשמגיעים אורחים - דווקא אז הוא מחליט לחצות המשך בעמוד 6 <

מי הזיז את העכבר שלי

(סיפור מתוך ספרו החדש "להקשיב לחיים" העומד לצאת בקרוב)

כל מה שמתגלה אלינו בחיים הוא קול ד' הקורא ממרומים. רק צריך ללמוד להקשיב לו. ואולי זאת גם הכוונה בקריאת 'שמע': הקשב! הרב קוק מלמד שלא זו בלבד שהקב"ה מדבר איתנו באמצעות אירועי חיינו, אלא שזו היא הדרך העיקרית שלו לדבר עם בני אדם. לכן גם עיקר השמיעה בקול ד' היא שימת לב לכל מה שקורה לנו בחיים:

עיקר השמיעה בקול ד' הוא מה שמקשיבים את כל התהלוכה של דרכי החיים לכל פרטיהם מתוך החכמה הכללית העליונה, החיה ומחיה את כל ההווה. וכל מה שהפרטים נובעים מתוך החיים הרוחניים העליונים הכוללים, שהיא חכמת נשמת אל בעולם, בצורה יותר ברורה, האדם שומע ומאזין יותר בבירור את קול ד' הדובר אליו, מורה ומצווה ממש. (ערפלי טוהר, עמוד ב)

צריך האדם להסתכל מאד על דרכיו ולהסתכל ולהתבונן היטב על כל הסבות והעניינים שהם יתברך מזמין לו, ומתגלגל עמו בכל יום ויום [...] וצריך שתדע שהשם יתברך מצמצם אלקותו מאין סוף עד אין תכלית עד נקודות המרכז של עולם

השלום - תנאי להשראת השכינה

נצטוונו בפרשה על נתינת מחצית השקל כאשר יש צורך לספור את בני ישראל. כסף זה ניתן לעבודת אהל מועד, ועשו ממנו את האדנים שהיו בסיס לקרשי המשכן. בהמשך נצטוו ישראל לתת מחצית השקל ומכסף זה קנו את קורבנות התמיד, קורבנות הציבור של עם ישראל.

דבר מיוחד התורה מצווה בדיון זה "העשיר לא ירבה והדל לא ימעט ממחצית השקל...". בדרשה ב'מדבר שור' מבאר הרב שנתנית חצי שקל, עם הציווי שלא להרבות או להמעיט, באה ליצור שלום ואחדות בעם ישראל, "השלום והאחדות הוא דבר מועיל מאוד בקיבוץ האנושי, ואשרי האומה שבין אנשיה שורר השלום". אבל, אומר הרב, יש הבדל בין חפץ השלום של העמים לבין מטרת השלום בישראל. האומות, כל מגמתן היא ההצלחה בעולם הזה, ממילא אין לשלום אצלם תכלית עצמית, אלא הוא אמצעי טוב ומועיל להפיק ממנו את צרכיהם האישיים, שיש שלום בין כולם, שאפשר לתפקד לנהל מדינה וכו' אך הכול נובע מחפצו הפרטי של האדם, להשיג נוחות, שלוה ועושר. אבל בישראל אין הדבר כך, השלום שאנו רודפים אחריו אינו בשביל שיותקנו חפצינו וצרכינו הפרטיים אלא "לשלום יש תכלית עצמית מכוונת, כי כל חפץ לבנו... לזכות לקרבת אלוהינו יתברך שמו, והוא אינו משרה שכניתו, כי אם כשהשלום בישראל". הרב מביא לכך מקור מחז"ל שאמרו ב'ספר' וזאת הברכה: "אימתי שמי נקרא עליהם, כשהם אגודה אחת, שנאמר: 'ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל'".

וזה ענין השקלים. אומר הרב, "לאחד את כל עדת ישראל בין בעיני העבודה לה' יתברך בין בצרכי הכלל החומריים", וזה מוכח מכך שהתמידים באים מכסף השקלים, ובזה מתאחדים ישראל בעבודת ה'. ומה שנותר מהשקלים, משירי הלשכה, חיצוק את חומות העיר ומגדליה, ובזה מתאחדים ישראל גם בצרכי הכלל החומריים. לכן אומר הרב באה המצווה הזו, "לעורר כי השלום והאחדות הוא דבר מוכרח לקדושת ישראל".

מוסיף הרב ומבאר כי התועלת באחדות אצל האומות היא מצבו של היחיד

שעל ידי שהם מתאחדים ייטב לכל יחיד ענייניו הפרטיים, אבל אצל עם ישראל עיקר תכלית ההתאחדות היא הכלל, "כי תכלית השלום היא שתהיה ברכה גדולה אצל הכלל". לכן בעמים, כשהם צריכים להתאחד, צריך לספור אותם בפרטות כדי לדעת מה יהיה מאיחוד כל הפרטים אבל אצל ישראל התכלית של התאחדות הפרטים היא שייטב לכלל "כי כל מגמת נפשנו איננה בטובות הפרטיות רק שיהיה הכלל מוצלח בדברים העליונים ובכבוד כלל ישראל".

ענין מיוחד זה אפשר לראות בפרשתנו כשמשנה רבינו מתפלל לה' שישלח לעם ישראל על חטא העגל ואומר, "אם תשא חטאתם ואם אין מחניו מספרך אשר כתבת". אומר הרב בעין א"ה, "יסוד תמימות העבודה והחסידות האמיתית הוא שהשלימות הפרטית ותשוקתו אליה לא תתפוש מקום כלל לעומת חשקו בשלמות הכלל". ואדם כזה, אומר הרב, שיש לו שלמות כזו שתיקון הכלל הוא ענין מרכזי אצלו ולא מתחשב כלל בענייניו האישי, "הוא החסיד האמיתי ההולך בעצת השכל ולא על פי הרגש של אהבת עצמו". ומעלה נפלאה זו מצאנו באדון הנביאים משה רבנו, שמבטל את עצמו ומוכן להימחק מספר התורה כדי להציל את עם ישראל.

השלום הוא אפוא המתכון להשראת השכינה, כך בכלל וכך בפרט כשאיש ואישה זוכים לשכינה ביניהם, מתוך קשר מכבד ואוהב אשר בו השלום, הנועם והכבוד איש לרעהו, הוא היסוד המרכזי להשראת השכינה בתוכם.

ממשנת הרצי"ה

הרב דוד לנדאו

אנו לא נעזוב אתכם, "ונשובה אליכם". עם כל ההתרוממות, כל ההשתחויה וכל ההתקדשות השמימית שלנו, - עם כל זה ומתוך כל זה, לא נזניח אתכם. "נשובה אליכם", נחדש את היחסים ואת הקשר אתכם, נשוב לסדרי ההדרכה שלכם. ענייננו הוא בערך כעין זה. "ובבא משה לפני ד' לדבר אתו יסיר את המסוה עד צאתו" ומתוך כך ויציא ודבר אל בני ישראל את אשר יצוה". עם המסוה יש אפשרות של הקרנה ופגישה להחזרת לימוד תורה, קיום תורה והדרכת תורה. מתוך המשבר הגדול של ה"חטאה הגדולה", מגיעים אל ההר מחדש, לקבלת התורה מחדש, ולהחזרת הקשר של "יגדיל תורה ויאדיר"⁵.

"וישכם משה בבקר ויעל אל הר סיני"³, ומתוך העילאיות הזאת הוא ניגש אלינו. משה רבינו הוא על תחום שמים וארץ. ומתוך ההתחדשות שאחרי המשבר, "קרן עור פניו". אבל יש צורך בשמירה ובמסוה. "וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה קרן עור פניו, וייראו מגשת אליו" "ויתן על פניו מסוה". צריך להיות מגע והמשך, ויחד עם זה פגישה זו חייבת להיות על פי סדר המדרגות.

עניין זה קרוב לדברי קודש של אבא [מרן הראי"ה] זצ"ל בפירושו על פרשת עקידת יצחק. יש שם הדגשה מיוחדת "ואני והנער נלכה עד כה"⁴. אנו נתרום, נשתכלל ונתעלה לעילא לעילא, "ונשתחוה" בעבודה ובפולחן. בינתיים, "שבו לכם פה", כי אנו חייבים להתעלות מאוד מאוד. אבל

"ויתן על פניו מסוה"

פרשת "כי תשא" פותחת בהשלמה גדולה ומלאה של פרשיות תרומה ותצוה. באמצע מופיעה התפוצצות, משבר חטא העגל, ואחר כך התפייסות והמשך עוד יותר משוכלל. לפני כן "ויאמר ד' אל משה עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך את לחת האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם". ואחרי המשבר אנו מוצאים: "פסל לך שני לחת אבנים כראשונים וכתבתי על הלחת את הדברים אשר היו על הלחת הראשונים"², בשלמותם. השבת מופיעה בשלמותה: "שמור

וזכור", בהמשך למה שנמצא בפרשתנו "ושמור בני ישראל את השבת". כמו כן, אחרי מצות "ועשו לי מקדש", מופיעות ההכנות לביצוע וסדר המלאכות של בניין בית המקדש "ראה קראתי בשם, בצלאל...".

1. שמות כ"ד י"ב.
2. שמות ל"ד א'.
3. שמות ל"ד ד'.
4. בראשית כ"ב ה'.
5. ע"פ שיחות הרצי"ה שמות עמ' 367-8.

טיפול, ליווי והגנה.

ועם זאת, היחס הייחודי להורים, המשתקף בדברים שהובאו לעיל, מצביע על נקודה שורשית ועמוקה מאוד בקשר הזה שבין הורים וילדים. נקודה שכאשר מבינים אותה, עשויה לייצר עבודה שונה ורגישה עם משקעי עבר שרבים מאיתנו נושאים מילדות.

אהבה וחושך

מי שעסקה בדור האחרון בצורה מעמיקה ופנימית, ביחס בין הורים לילדים ובמשקעים שהקשר ההורי עשוי להוותה, היתה ימימה אביטל ע"ה. בדבריה, השכילה להתייחס לנקודה העמוקה של הקשר, כאשר מצד אחד היא מעניקה לה משקל טרנסצנדנטי ומכבד מאוד (-כדברי הרמב"ן), אך גם מאפשרת עבודת תיקון אישית מעמיקה ויסודית מן הצד השני.

תמצית גישתה, המכונה "חשיבה הכרתית", טוענת שהמעבר מילדות לבגרות מאפשר לנו להשתחרר מ"חסימות" שונות שכל הורה מעביר לילדו, ירצה או לא ירצה. ה"חסימה" היא ביטוי לכך שהמטען שהעביר ההורה לילדו עובד, מסיבת שונות, בצורה "חסומה" בה הטוב והחום לא מתגלים והדבר מותיר בילד "רושם".

למשל, הורה החפץ בהצלחת ילדו אך נוהג בביקורתיות, שיפוטיות יתר ומעיר הערות חוזרות ונשנות. יש פה בקשת טוב של ההורה המגיעה יחד עם חסימה. או בלשון אחרת - אהבה המגיעה עם חושך. כאשר אנו מתבגרים, אנו עומדים מול ההורים ומתחילים לזהות את החסימות הללו. מתחילים לזהות שבתוך האהבה הסתתרו צללים ומחשכים. באופן מפתיע, אנו מגלים לפעמים גם בעצמנו, בעיקר בשעת מתח וקושי, דפוסי התנהגות חסומים כאלה שהוטבעו בנו ואנו פועלים לפיהם, על אף שהם מעוררים בנו דחייה וסלידה גם מעצמנו.

בשלב זה, עלינו ליצור את ההפרדה (או בלשון ימימה "התיחום") בין הטוב שעבר אלינו לבין החסימה שמנעה מאיתנו את אותו הטוב. ממש כמו בירור אוכל מתוך פסולת. האוכל הוא הטוב, ועל הטוב אנו מכירים טובה. ומה שלא טוב - יתברר ונוכל להשתחרר ממנו ולעמוד על רגלינו מבלי להתערבב עם הפסולת. העובדה שאיננו עוסקים בביקורתיות ובשפיטה של ההורים, משחררת אותנו לגלות את הטוב שקיים בהם ואת הטוב שזכינו לקבל מהם. את מה שחסר לנו ודורש ריפוי, נגלה מתוך עמידה עצמאית על הנשמה האלוהית שבקרבנו. הטוב העצמי שקיים בנו ושכעת אנו יכולים לחשוף בעבודתנו האישית ללא תלות בגורם חיצוני.

בגישה הזאת יש בראש ובראשונה אמונה גדולה בכך שההורים שקיבלנו אינם בטעות או במקרה. ובלשונה של ימימה: "בדרך כלל ההורים זה תיקון שלא במקרה כדי לאפשר את התיקון של כל אחד... הרי ההורים מזמנים לך את אשר יש לך לתקן ואז לשמוח ולקבל הורים שמזמנים לך תיקון". וכפי שאמרנו בהזדמנות אחרת: "יהיה רצון שתבינו חלק זה כדי לטהר את הלב עם ההורים". בנוסף לכך, קבלת האהבה שביקשו הורינו להעביר לנו, לצד ההבנה שגם הם בני אדם על כל המשתמע מכך, מעניקה לנו הזדמנות לבחור בבגרותנו להאיר את אותם צללים ומחשכים ולקבל גם את העבודה עליהם באהבה.

על אהבה וחושך

לפני כעשרים שנה יצא לאור הספר "סיפור על אהבה וחושך". בראיון עיתונאי אמר הסופר שהתגובות שקיבל על הספר גרמו לו להרגיש כמו מי שקדח בחצר האחורית שלו ופגע בכבל חשמלי וכל האורות בשכונה החלו להבהב. עשרים שנה חלפו מאז ובתו הסופרת, הוציאה לאחורונה ספר משלה בשם "דבר המתחפש לאהבה", ובו באה חשבון עם אביה, שלדבריה נהג בה ובמשפחה באלימות קשה. נדמה לי שהתיאור שנקט בו האב, יפה גם לתיאור התגובות שגרר פרסום ספרה של הבת; כאילו משהו קדח בחצר האחורית שלו ופגע בכבל חשמלי שגרם לכל האורות בשכונה להבהב...

לא קראתי את ספרה של הבת, ואינני מעוניין גם לחוות דעה על הביקורת האישית שלה על אביה ועל השאלה האם ראוי לפרסם דברים כאלה לאחר מותו של הורה. אינני מטיל גם ספק באמיתות דבריה או תחושותיה. בדבריי הבאים אבקש להתייחס דווקא למה שנדמה לי שכל אחת וכל אחד יכולים להפיק מהפצע הזה שנפער בצורה כל כך לא נעימה לעיני כולנו. כוונתי להתמודדות האישית שלנו עם משקעים שאנו נושאים בקרבנו מההורים שלנו.

כבד את אביך ואת אמך

המצווה "כבד את אביך ואת אמך" היא מצווה גדולה ויקרה אך לא פשוטה. לא כל אחד זוכה לגדול בבית שבו יחס ההורים היה מכבד ונעים ולא תמיד הזיכרונות שמלווים אותנו מילדות הם זיכרונות טובים. ועם זאת, נראה שיש במצווה הזאת משהו החורג הרבה מעבר להכרת הטוב הפשוטה.

מי שהעמיק להסביר את המצווה הזאת היה הרמב"ן בפירושו לתורה שהפך את היחס להורים כיחסנו לבוראנו: "הנה השלים (-בארבעת הדיברות הראשונות) כל מה שאנו חייבים בדברי הבורא בעצמו וכבודו, וחוזר לצוות אותנו בענייני הנבראים, והתחיל מן האב שהוא לתולדותיו כעניין בורא משתתף ביצירה, כי ה' אבינו הראשון, והמוליד אבינו האחרון... כי כבד את אביך כבוד האל, כי הבורא ציווה לכבד את האב המשתתף ביצירה..." (שמות כ, יא).

כבר חז"ל לימדו שהשוואה כבוד ההורים לכבוד המקום (קידושין ל, ב). מה טומנת בחובה ההשוואה הזאת? האם הכבוד והמורא יכולים או צריכים לחפות חלילה על עוולות, פשעים והתעללות? ודאי שלא, ואוי למי שכדי לשמור על כבוד ומעמד של הורה יחפה ויכסה על רשעות ועוול כלפי חסרי ישע. כל מה שיובא להלן לא נוגע למצבי קצה כאלה המחייבים

ללא קליטת WIFI?
נגמרה חבילת האינטרנט?

תורה מה תהא עליה???

חדש מערוץ מאיר:

כדי שתוכלו להמשיך ולהאזין לדברי תורה ולהחכים, מעכשיו ניתן להאזין לשיעורים **ללא חיבור לאינטרנט** בעלות שיחה רגילה

התקשרו: 02-6475073

סדרת 'גמרא באמונה' חלק ד'

נתן קוטלר

שאינו שלו, שני המפקידים (במקרה של המנה שלישי) יכולים להחליט לעשות פשרה ביניהם. וכל האפשרויות הללו נקראות "עד שיבוא אליהו".

יצאת מכאן תובנה מרתקת: בני אדם יכולים לעשות כמעשה אליהו. כשם שאלהו יגיע בעתיד לברר את הספק, כך אם אדם מגיע ומציג ראייה חדשה המבררת את הספק - הוא עושה כמעשה אליהו ולכן נחשב שהוא כביכול אליהו הנביא בהקשר זה. אם אחד מבעלי הדין מחליט לחיות את חייו לאור האמת ומודה שהספק אינו שלו - הוא עושה כמעשה אליהו שבכך מברר את הספק ומתנוצץ בתוכו גילוי אליהו בשכל (שמונה קבצים ו, קלט). אם שני המפקידים מחליטים לעשות פשרה ביניהם הם עושים כמעשה אליהו בכך שמבררים את הספק ומתנוצצת בתוכם התכונה העתידית של אליהו שיבוא לעשות שלום בעולם (משנה סוף עדיות; רמב"ם הל' מלכים יב, ב).

נסיים בדברי האבן עזרא לגבי חרבונו: "רבים פירשו שהיה חרבו של המן במהרה כי נא כמו עתה, גם יש במדרש שהיה אליהו, והטעם שדבר טוב ועשה כמעשה אליהו". האבן עזרא כותב שאמנם חרבונו לא היה אליהו הנביא עצמו, אך הוא היה במקום הנכון, בזמן הנכון ואמר את המילים הנכונות, ואם כן במובן זה הוא היה כביכול אליהו הנביא שתכונתו לבשר בשורות טובות לעם ישראל. ואם כן, כל מי שגורם לבשורות טובות להתבשר לעם ישראל עושה כמעשה אליהו (עולת ראייה ב, ריא). החידוש של האבן עזרא שלכמה רגעים כל אחד יכול להידמות לאליהו - נכון לא רק לגבי הבאת ישועה לעם ישראל, אלא גם לבירור ספקות ממוניים.

לתגובות ולקבלת המאמר המלא: gemarabemunah@gmail.com
הציבור מוזמן לשיעור ייחודי המשלב למידנות ישיבתיות עם עומק אמוני ושאלות קיומיות. השיעור מתקיים ב'זום' בימי רביעי בשעה 20:30 בע"ה. חפשו בגוגל: 'בית מדרש גמרא באמונה' www.gemarabemunah.co.il.
להצטרפות לקבוצה השקטה סרקו את הברקוד:

הרב חגי לונדין

סתרוך טבעי

פרשת כי תשא מספרת על החטא הגדול ביותר בהסטוריה - חטא העגל. מהו חטא העגל?

יציאת מצרים לימדה את העולם שניתן לצאת מהשעבוד למצרי הטבע. הטבע מבוטא בעיגול, מציאות סגורה שלא מביאה לשום מקום. אין זה פשוט לצאת מהסחרור הטבעי; ישנה נטייה מולדת לאדם להתבסס באזור הנוחות של המעגל המוכר והקיים. לכן, כאשר משה רבנו עולה להר סיני, עם ישראל מדמיון למצוא את סיפוקו ב'עגל מסכה', מציאות של בעל חיים תמים הנע במעגלים, אובייקט נגיש ונוצץ מזהב שיוצר מסכה בין האדם לבין שאיפותיו להתקדם הלאה. זהו חטא שמבטא חולשה שקיימת אצל כל אחד ואחת. תיקון חטא העגל הוא היכולת להמשיך לצאת ממצרים, לפרוץ את החולשות וההרגלים ולעלות להר סיני.

לדבר תורה שבועי מצולם ומשוכתב מהרב לונדין ניתן לשלוח
הודעת וואטסאפ (!) למספר 0545753771

מסכת בבא מציעא

'עד שיבא אליהו' (א'): לעשות כמעשה אליהו

מבוא

כאשר ישנו מומן המוטל בספק מצינו מספר דרכים לברר את הספק: א. כל דאלים גבר. ב. חלוקת המומן על ידי שבעה. ג. הנחת המומן "עד שיבוא אליהו" ועוד.

במאמר זה נדון בדרך השלישית "יהא מונח עד שיבא אליהו" ונברר מה פירוש הוראה זו: האם הכוונה שיש להניח את המומן המוטל בספק עד שאלהו עצמו יגיע ויאמר של מי המומן? או שהכוונה היא שיש להניח את המומן לטווח זמן בלתי מוגדר עד שהאמת תיוודע?

1. "עד שיוודע האמת"

רבי ישעיה דטרני [להלן: הרי"ז] מסביר בפסקיו את המושג "יהא מונח עד שיבא אליהו" בדברים הבאים: "כלומר עד שיוודע האמת" (ב"ק ט, ה). אם כן, הביטוי "עד שיבוא אליהו" אינו בהכרח שאלהו עצמו יבוא, אלא זהו ביטוי מטאפורי המבטא זמן בלתי מוגדר לבירור האמת. ולכן, הנפקא מינה היא שאם האמת תתברר לפני שיבוא אליהו - יתנו את הכסף לבעליו ואין צורך להמתין עד שאלהו יגיע באופן ממשי.

2. אליהו עצמו יברר את הספק

אולם יש שהבינו את המושג לפי פשוטו, שבאמת אליהו עצמו יגיע לברר את הספקות: רבנו חננאל מפרש: "הכל יהא מונח עד שיבוא אליהו ויאמר למי הם" (ב"מ ג, א). אליהו עצמו יבוא ויגלה לנו מי הבעלים האמיתיים.

הרי"ף מתייחס בשו"ת שלו לספקות בירושה וכותב: "ומה שישתייר מן הנכסים יפקידנו בית דין אצל נאמן ויכתוב שמו של ב"ד עד שיבא יורש ואם לאו יהא מונח עד שיבא אליהו ויודיע מי הוא היורש וזהו הטעם בכל מה שאומרים יהא מונח עד שיבא אליהו" (ס' נג). הרי"ף לא התייחס רק באופן נקודתי אלא נתן לנו כלל שבכל מקום שכתוב "יהא מונח עד שיבוא אליהו" הכוונה היא שאלהו עצמו יגיע ויודיע כיצד להתייחס למומן המוטל בספק. ולכן, לפי רבנו חננאל והרי"ף הביטוי "עד שיבוא אליהו" מתפרש לפי פשוטו שאלהו הנביא יבוא בעצמו ממש ויודיע למי שייך המומן.

בני אדם יכולים לעשות כמעשה אליהו

לפי השיטה הראשונה (הרי"ז ועוד) המושג "עד שיבוא אליהו" אינו מתפרש שדווקא אליהו עצמו יגיע, אלא עד שהאמת תתברר ("עד שיוודע האמת") כיצד האמת תתברר? ישנן מספר אפשרויות: אדם נוסף יכול להגיע ולהציג ראיות חדשות שיכריעו ביניהם, אחד מבעלי הדין יכול להודות שהמומן

שליחת הציבור שלכם

מבית מקור ראשון

רוצים להגיע למאות אלפי בתי אב בציבור הדתי? איתנו אתם יכולים!

- הפצה שבועית של עלוני פרשת השבוע ופרטים בכל בתי הכנסת ברחבי הארץ
- הדבקת מודעות בבתי הכנסת ובריכוזים דתיים
- דיוור ישיר בכל רחבי הארץ

לפרטים: 052-8908518 יוסי b0528908518@gmail.com

לרשותו חגג ממוחשב של כל בתי הכנסת מול רשות נכאים להפצה ממוקדת לפי קהל היעד

הפקות מיוחדות:
עיצוב, קדם דפוס ודפוס איסוף ועיטוף מוצרים בניילון לפי הזמנה, הידוק בסיכות הכנסת אינסטרטים לעלונים

התפתחות אישית תוך כדי התפתחות זוגית בנישואין

תשומת לב של גבר לאשתו ולא של אבא לילדה קטנה שדורשת, כי זה לא תפקידו. עתה הבינה שאת השלמת יחס הילדות, היא תשלים מתוך עצמה, בעזרתו ולא ע"י בעלה. זה היה תהליך שמילא את יחסה החיובי לעצמה ותשומת הלב הזוגית שנעשתה מתוך בחירה, מילאה אותה. היא גם הבינה שבנישואין לא דורשים, אלא מביעים צורך ושואלים אם בן הזוג יכול ורצה.

בפגישה אישית, יעקב סיפר שחווה בילדותו פגיעה מינית מקרוב משפחה מבוגר. הוא הבין שהשלכות הפגיעה, גורמים לו להסתגר, להיות שברירי ולהילחץ מדרשות ממנו. בתהליך הריפוי האישי, "ניקנו" את הפגיעה המינית (בשיטת הגשטאלט) ובנינו חוזק וחוסן אישי מתפתח. הוא למד להכיר את יכולותיו ואת חולשותיו ולתת מעצמו בהתאם ולא כפי שניסה לתת מעבר ליכולותיו עד שהתפרץ כלפיה.

למדנו שהעבודה ההתפתחותית האישית, יכולה להתקיים, דווקא מתוך היחד הזוגי. לולא הקשר הזוגי בנישואין, הם לא היו יכולים להיבנות באופן אישי. העבודה האישית, איננה עניין פרטי של כל אחד. היא התפתחות אישית שנובעת מתוך הביחה, למען היחיד ולמען היחד הזוגי.

לנו כל כך נחמד ביחד בשנים הראשונות... בזמן האחרון יש לי קשיים רגשיים ובריאותיים ואני ממש זקוקה לתשומת הלב שלו...". היא נאנחה ובכתה ואחר המשיכה: "מה כבר ביקשתי... תשומת לב. זה הכל! שיקשיב לי ולקשיים שלי. בלי עצות ובטח בלי משפטים פוגעים שמכאיבים לי. רק שארגיש שהוא אתי... עד כמה שידוע לי, (אמרה באירוניה), תשומת לב בזוגיות זה מצרך בסיסי... לא כן?" "תביני", אמר יעקב. "אני אוהב אותה ובאמת רוצה להעניק לה תשומת לב, אבל היא דורשת תשומת לב באופן מוגזם. יש לי עבודה, סידורים, לחצים והיא דורשת בצעקות ובכבי שאעזוב הכול ואהיה רק אתה. די! זה גומר אותי, עד שיצאים מפי מילים שאני לא רוצה לומר. נכון, אמרתי לה 'עזבי אותי בשקט', 'נמאס לי ממך'. אני יודע שזה פוגע ואני מצטער. אבל כמה אני יכול לסבול את הדרישות שלה...לאחר הפסקה קצרה המשיך: "גם ככה אני לא משהו איי. אני טיפוס מאד רגיש ומתוח והיא ידעה את זה מראש. כשאני מבקש את עזרתה, היא אומרת שאני צריך להיות גבר חזק ולהפסיק להתבכיין. אז מה, זה רע להיות רגיש? אני לא מבין למה לה מגיעה הקשבה ולי לא מגיע?"

מה קורה לרבקה ויעקב ומה קורה ביניהם? בפגישה אישית רבקה סיפרה שכאשר הייתה קטנה ורצתה יחס מההורים, הייתה צורחת בחזרה כדי שישמעו אליה ולמגינת לבה, הוריה לא נענו לצרחותיה. עתה היא מבינה שהיא מבקשת מבעלה השלמה לילדות, עתה הבינה שהוא ישמח לתת

ידוע לכל שישנה השפעה משמעותית גנטית וסביבתית מתקופת ילדותו. ההשפעה המכרעת ביותר בסביבת חייו של האדם היא המשפחה, ובמיוחד אישיות האב והאם. הילד מפנים דפוסי התנהגות ללא כל בקרה, מפנים ומקבל הכול כמובן מאליו. מכיוון שבני אדם אינם מושלמים, הילד מפנים את הטוב וגם את המוטב של הוריו ומשפחתו. ככל שהילד גדל, הוא מעצב את דמותו על פי דרכו הייחודית, על רקע ילדותו ובכך בונה את זהותו.

כמו כן, ידוע לכול שכאשר איש ואשה מתחתנים, ישנה שמחה גדולה בשמיים ובארץ שהם מתחברים להיות אדם שלם באהבה. עם זאת, בני הזוג נוטים לא להתאחד להבדלים ולקונפליקטים ביניהם שדורשים מאמץ, כי הרצון לאחדות חזק ונעים יותר. אלא שמטבעו של אדם, **הניגודים מגיעים "ומאלצים" את בני הזוג להתמודד וליצור זהות זוגית, על רקע הזהות האישית המשתנה, בהתאם לצרכי בניית הזוגיות.** לכאורה הרעיון הזה, הגיוני וברור. למעשה, הרעיון הזה מוליד קשיים רבים. אם הוא אינו מורה הדרך לבני הזוג, הם עלולים להגיע למשברים קשים וחלילה גם לגירושין שיולידו משברים נוספים.

הם הגיעו אלי, אחרי עשרים שנות נישואין. שניהם בשנות החמישים פלוס. הם מוצאים את עצמם בדרישות הדדיות זמ"ז, מאוכזבים, כועסים ומנותקים. הם הביעו נכונות גדולה וכנה לשינוי המצב, כדי לחיות כזוג אוהבים. "אני לא מבינה מה קרה לו...", אמרה רבקה. "היה

המשך מעמוד 2 <

את הסלון באלכסון והאורחים שואלים תמיד: 'מה, יש לכם עכברים?!'."

יום אחד אני מגיע למנחה בבית הכנסת ורואה שהגבאי תולה בפרוזדור תמונה של איזשהו רב. - "מי זה?" שאלתי.

- "זה רבי ישעיה'לה מקרסטיר, הוא היה סבא רבה שלי... אומרים עליו שהוא 'רב של עכברים'... ???"

- "אפילו בויקיפדיה כתבו על זה. בכל מקום שתולים תמונה שלו העכברים בורחים. וכאן בבית הכנסת בזמן האחרון התרבו העכברים. לכן הבאתי את התמונה שלו."

- "נו, באמת..." מיד אחרי מנחה הזדרזתי הביתה, חיפשתי באינטרנט, ואכן באתר הנקרא 'אוהל צדיקים' כתוב שחור על גבי לבן: "תמונתו של הצדיק רבי ישעיה מקרסטיר ובה

חתימתו מקובלת כסגולה לשמירה מפני עכברים". למה דווקא הוא? הגבאי מסביר "בגמרא העכברים הם סמל של גזל, ואילו סבא רבה שלי היה ידוע בתור אדם ישר שהקפיד כל חייו דווקא על דיני ממונות ונזהר בצורה קיצונית גם מאבק גזל. לא בגלל התמונה העכברים בורחים מהבית, אלא בשל

שינוי שאדם עושה בלבו כשרואה את התמונה של הצדיק הזה. מה אתה חושב, שעכברים סתם באים אלינו? זאת השגחה."

כשהגעתי הביתה פתחתי את הדלת ושאלתי את אשתי: "תגידי, אנחנו חוטאים משהו בגול?" - "לא. חס ושלום. למה אתה שואל?" - "תחשבי טוב. יש משהו שאנחנו עושים שבו אנחנו נכשלים בגול. אני רציני." - "שום דבר. למה אתה חושב ככה? אנחנו נותנים מעשרות, משלמים חובות, נזהרים בקלה כבחמורה. אין כלום."

- "לא יכול להיות. אני חושב שאנחנו נכשלים איפה שהוא. בואי נחשוב יחד. הוא לא היה סתם ככה בא אלינו."

- "מי?"

- "העכבר. הוא לא היה בא לרבי

מקרסטיר!"

- "מי זה?"

- סיפרתי לה הכול.

- "אה. רגע. אני מתחילה להבין. יש משהו

שאני עושה בדרך כלל ולא ממש שלמה איתו... שקיות פלסטיק! כשאני באה למכולת אני מכניסה 2-3 מוצרים לכל שקית, למרות שאני יכולה להכניס 4-5 בלי שזה יהיה עמוס מדי וייקרע, כי אני לא חושבת על בעל המכולת אלא על הנוחות שלי, וגם בבית לפעמים צריכים שקיות לכל מיני דברים.

*יועצת אישית זוגית ומדרכת כלות

לתגובות ולשאלות וכן להצעת נושאים המעניינים אתכם -
esteravr@gmail.com
 מאמרים נוספים בנושא זוגיות ניתן למצוא באתר מכון מאיר <

וזה מין גזל...
 - "גם אני לא נזהר במשהו", אמרתי, "לא פעם אני מאחר לשיעורים שלי: שתי דקות, שלוש דקות. הרי גם זה גזל, כי משלמים לי לפי שעה..."
 מה שקרה אחר כך אני לא מספר בדרך כלל לאף אחד, כדי לא להכשיל את האנשים שמטילים ספק בדבריי. אבל זה מה שקרה: תוך כדי שאנחנו מדברים על גזל וההחלטה להקפיד יותר בעתיד, הופיע העכבר שלנו מאיזושהי פינה, הסתובב לכאן ולכאן, עלה על פח האשפה עם המכסה המתנדנד, דרך על המכסה ונפל לתוך הפח. כפשוטו...

סוד מדרש התולדות
יוסף יהודה

כרך שמיני מסדרת שיחות הרב יהודה ליאון אשכנזי (מיטו) - בה דן הרב זצ"ל במאפייני ובנסיונות הזהות היהודית-עברית המתחדשת, בתקופה של שיבת ציון ובבניית מחדש של הזהות הלאומית כזהות עברית.

עריכה ומקורות: חיים רוטנברג

ניתן להזמין בטלפון: 02-9973168
או באתר **החדש**: www.ChavaBooks.co.il

ניתן להשיג את כל ספרי ההוצאה
ב'דני ספרים' רח' אבן ישראל 3 ירושלים

מאירי

עלון ערוץ מאיר להורים ולילדים
כרשת כי חישא - פרשת השבוע

איש אחד ראה ילד משפריץ מים על מזדקנה. שאל אותו: למה אתה משפריץ מים על המזדקנה האומללה? ענה הילד בבעס: היא התחילה...

פרשה מאירה

מסירות לחבר

בפרשת כי תשא מספר על חטא העגל. אחרי החטא החמור משה התפלל לה' שלא יעניש את בני ישראל בחמרה, והוסיף: "ואם אין, מחני נא מספרך אשר כתבת!", כלומר, משה אומר לה' שאם הוא אינו מסכים לסלח לעם ישראל ולוותר על הענש הקשה, שימחק את שמו של משה מספר התורה!

למרות שמשה רבנו בכלל לא היה אשם בחטא העגל, והוא מאוד הצטער ואולי גם כעס על בני ישראל שעשו את המעשה החמור, בכל זאת הוא מסר את נפשו ואת כבודו - רק כדי שה' יסלח להם! ובאמת בזכותו של משה ה' לא העניש את בני ישראל בחמרה רבה באותו הזמן.

גם אנחנו יכולים ללמד לעצמנו מנשה רבנו, שאם אנחנו רואים שמשהו טעה ועשה דבר לא טוב, אנחנו יכולים למחל ולסלח ואפילו לעזור לו לתקן את מה שהוא עשה. אם ננהג בענוה כמו משה רבנו, נוכל לעזור לחברינו לתקן את הטעויות שנעשו ולחזור לדרך הטובה והישרה.

שאלות בפרשה

1. מאיזה חומר היה עשוי הכיור במשכן?
2. את מי מילא ה' "רוח אלוקים בחכמה ובתבונה..."
3. על מה נאמר שהוא "אות... ביני ובין בני ישראל"?
4. מי כתב על הלוחות הראשונים?
5. מה עשה משה כאשר ראה את החוגגים סביב העגל?
6. מי אמר את "ו"א המידות", בפרשה?
7. מדוע פתדו אהרון וכל ישראל לגשת אל משה?
8. מה חשב יהושע כששמע את קול החוגגים סביב העגל?

חידת חדגא:

3 מסכות בפרשה, 2 גלויות ואחת מוסתרת.. מצאו אותן!

חידת פולקע:

מי מוזכרת גם 'ראשון' וגם 'ב'שישי'?

מילים מבולבלות

זהו את הביטויים והמילים מתוך 'ראשון' של הפרשה!

תמונות בפרשה

מצאו למה רומזות התמונות, מתוך הפרשה!

1 משבים	2 מעשר הגיר	3 לשמחת הקיץ
4 דב דבב	5 נשם	6 מתי מישש
7 אסם חיך	8 אבי אלה	9 השמחה
10 יאור	11 שבתה	12 ילבין ראש

1	2	3
4	5	6
7	8	9

אָרֹן הָאֵלֹהִים

מגילת דוד 88

הרב שלמה אבינר

שכל ילד לומד בבית הספר: לא מרביבים את ארון הקודש על עגלה. רק בכתף יושא. אני כל כך כועס על עצמי. אני אשם!^[5] לזכרון עולם על מה שלמדנו הקדוש ברוך הוא, קראתי למקום "פרץ עזא"^[6].

1. שמואל ב' ו' א.
2. שם ב.
3. שם ג-ה.
4. שם ט-י.
5. שם ט. מצוד"ד. רש"י שם ג.
6. שם ט.

הרכבנו את הארון על עגלה חדשה רתומה לבקר, ומניתי את עזא ואת אחיו להוביל את העגלה. וכל עם ישראל שמחים ומנגנים בתפים, בכנורות ובנבלים, וכלי זמר שונים.^[3] פתאום קרה דבר נורא. הארון החליק ועמד לפל מהעגלה. עזא נגש מיד ואחז בארון. אך ד' העניש אותו על כך, והוא מת במקום.^[4] אוי ואבוי. נורא ואיום. טעיתי בדבר פשוט

אחרי נצחוננו על הפלשתים הצטרפו אלי שלוששים אֶלֶף בחורים נוספים.^[1] ב"ה עם ישראל הולך ומתאחד. עכשו שהסתיימה המלחמה בפלשתים, הגיע הזמן להעלות את ארון ד', שנמצא למשמרת בביתו של הצדיק אבינדב. יצאנו לדרך בקהל רב להעלות את ארון ד', זה ארון הקדש העליון אשר דרכו מתגלה אלינו "ד' צבאות יושב הכרובים".^[2]

הרב שלמה אבינר

8 באהבה ובאמונה